

חשיבה טקטית במשחק כדור בסיס

כתבה: קתרין לוניוב סטודנטית שנה ב'

רקע:

בסיס או בייסבול (באנגלית: Baseball) הוא ספורט קבוצתי שבו כדור קשה וקטן בגודל של אגרוף נזרק ונחבט על ידי חובט במחבט. הניקוד כרוך בריצה ונגיעה בסימנים על האדמה הנקראים "בסיסים", ומכאן שמו של המשחק. כדור המשחק עצמו נקרא גם הוא בייסבול. כדור בסיס נקרא לעתים "הארדבול" (כדור קשה) כדי להבדיל את משחק זה ממשחקים דומים לו כמו הסופטבול ואחרים. מטרת המשחק היא להביא שחקן אל בסיס הבית מבלי שנפסל במהלך הריצה.

טקטיקה:

טקטיקה היא אופן ההוצאה לפועל של יעדים ומטרות להשגה באופן מיידי וקצר מועד. לדוגמה במלחמה - בחירת אופן פעולה קונקרטי, במטרה לזכות בניצחון בקרב ספיציפי. זאת, להבדיל מאסטרטגיה, שהיא הצבת היעדים ארוכי הטווח ותכנון אופן הפעולה הכולל ומטרותיו. הערה: לדעתי, טקטיקה לא מפתחים או מנסים ללמד על ההתחלה. קודם כל נותנים לילדים לרכוש את ההבנה הבסיסית של המשחק ולזכור את החוקים. לאחר שתרגלו והכל בא להם באופן די טבעי אפשר להתחיל לגרות את החשיבה שלהם ולרמוז שיש אולי דרך נוספת ומעניינת יותר להגיע לתוצאה או לבצע מהלך.

ישנן מספר נקודות ושלבים במשחק כדור בסיס שבהם אפשר להשתמש ולפתח טקטיקה והם:

בקבוצת הבית:

- אחרי שקבוצת הבית הפנימה ולמדה איך לחבוט, אפשר לאסוף אותם ולשאול האם יש אפשרות לנסות לחבוט לכיוון אחר מזה שהם חבטו עד עכשיו? באיזה צד נמצאים השחקנים המהירים של הקבוצה היריבה ואולי כדאי לחבוט בדיוק בכיוון ההפוך? האם יש להם רעיון מה כדאי לעשות כדי להרוויח עוד זמן בהשלמת ההקפה? לאחר שעוררנו ואמרנו 'בוקר טוב' למוח של הילדים נקווה 'שהגלגלים יתחילו לזוז' והם יזרקו רעיונות לאוויר... כאשר אשמע רעיון טוב אגיד להם שהם יכולים לנסות ולראות מה יקרה. אפשרות נוספת היא לתת להם לבצע את הרעיונות של עצמם והם כבר יחליטו מה טוב ומה לא. הרבה פעמים יכולות להיות הפתעות ואנשים שנחשבו לפחות חזקים מפתיעים ומצליחים בדברים כמו החבטה או תפיסת הכדור. גם במצב כזה כשהמאזן הקבוצתי משתנה אפשר לשנות ולתת להם רעיונות.

- אפשר לפתח טקטיקה בזמן ההקפות. לשאול אותם האם עדיף תמיד לנסות להגיע לסוף ולהשלים את ההקפה או אולי רק להתקדם לתחנה הבאה? האם אפשר לקבוע שכל רץ עובר תחנה אחת בכל פעם שנחבט הכדור? אחרי שהילדים מנסים ובוחרים להם דרך, אפשר שוב לנסות לעורר את המוח שלהם ולשאול האם יש דרך נוספת טובה יותר מהירה יותר? אפשר לתת להם גם רעיון אחד ולראות איך הם מתמודדים איתו תוך כדי המשחק ורק לאחר זמן מסוים להחליף או לחילופין, לתת להם את היוזמה להחליט האם זה עובד עבור הקבוצה והאם יש תוצאה טובה או לא.

- סדר השחקנים- הרבה פעמים הם מסתדרים לבד ולרוב זה קורה לפי הילדים המשפיעים בכיתה "שיש להם מילה" וכך מתנהל המשחק. לאחר שהם עושים את הסבב מספר פעמים אפשר לשאול אותם האם בכלל יש חשיבות לסדר של השחקנים? לרוב כולם יצרחו כן ואז אפשר להגיד להם שינסו לסדר את סדר השחקנים החובטים בצורה אחרת לגמרי ממה שהיא עכשיו בכל זאת להצליח לעשות הקפה ולהרוויח נקודה.לאחר שהם עשו זאת אם הרעיון הצליח מצויין ואם הוא לא הצליח, אשאל מה לא היה טוב לדעתם? מה הם צריכים לשנות עוד? האם הם רוצים לחזור לשיטה הישנה או לחשוב על משהו אחר? לפי מה ששמעתי וראיתי אחליט אם לייעץ להם להמשיך המשחק או לתת להם להחליט לבד.

בקבוצת השדה:

פיזור השחקנים- בהתחלה הם מתפזרים או חושבים שהם מתפזרים ובעצם עומדים בגוש ואז מתפלאים מדוע אינם מצליחים לתפוס את הכדור ולפסול שחקנים. לאט לאט הם מתפזרים יותר ומתחיל משחק אמיתי. תמיד יש מישהו שקשה לו, כואב לו או ש'האוגר שלו מת בבוקר' והוא לא רץ ונותן מעצמו למען הקבוצה. המטרה היא לעניין את כולם ולנסות להביא את כל הילדים למצב הכי פעיל שיש. הטקטיקה שצריכה להתפתח אצלם היא: איך משיגים הכי מהר את הכדור ופוסלים את השחקנים? אשאל אותם האם הם מפוזרים נכון במגרש? האם הם כבר יודעים איך ולאן כל שחקן חובט? האם הם יודעים מי רץ ומנסה לתפוס את הכדור או שכולם עושים זאת יחד? האם עדיף לבלבל את קבוצת הבית ולא לנסות לתפוס את הכדור בכלל? ומשם כמובן ממשיכים לראות ולנסות ולקוות לתוצאה טובה יותר. אפשר לתת שאלות מנחות או לתת עצות בדיוק איך לבצע משהו אחר.

פיזור השחקנים ליד הקונוסים- איזה שחקנים יעמדו ויהיו פחות פעילים? האם כדאי לשנות את העמדות כל כמה זמן. האם יש מבנה מסוים שכדאי לעמוד בו? האם המבנה תלוי בשחקן שחובט? אם צריך מבנה איזה? אולי אם הכול עובד ממש מצוין עד עכשיו אז אין צורך לשנות דבר? לא תמיד אני חושבת שצריך להפיל הכול ביחד... אפשר בכל החלפת בית/ שדה לשאול אותם שאלה או שתיים

או פשוט להגיד להם "תנסו עכשיו (ככה וככה)..." הכי חשוב לתת כיוון שונה בחשיבה ברגעי שביזות שהם עוד שניה על סף בכי ולא יכולים לשאת את ההרגשה שהקבוצה היריבה ביתרון גדול כל כך. החזרת הכדור- מי מחזיר? ישר מחזיר או רץ לפסול. מי רץ הכי מהר עושה זאת? מי שהכי קרוב לקונוס מנסה לפסול? אני חושבת שזהו שלב יחסית מתקדם וצריך לבוא בהמשך, רק אחרי שהם שולטים טוב בפיזור שלהם בשטח ובהחזרת הכדור אפשר לשים דגש גם פה ולהתחיל לנסות לראות דברים ספציפים יותר.

בכל השלבים אני חושבת שאין צורך להגיד שמשוה לא להלך טוב או לא הצליח אלא רק לחזק ולהגיד כל הכבוד כאשר הם עשו מהלך שהוא שונה וטוב והצליח להם. המטרה הכללית והדגש ללימוד שהם יבינו שהמהלכים שהם עושים או הדרך שהם בוחרים צריכה להצליח ברוב הפעמים ולא פעם אחת ופה כל הקסם!

הגשה- כיוון שההגשה צריכה להיות אחידה אני אשאל אותם האם כל הזמן יהיה אותו מגיש או שהם ישנו כל כמה פעמים? במידה והם לא יפתחו או יתמידו עם אותו חובט אשאל האם יש עניין פסיכולוגי בעובדה שמגיש לך מישהו אחד מהכיתה ולא אחר? אני בטוחה שהם יגידו כן, ואז אשאל איך תרצו לבלבל אותם? האם מול החובט יעמוד בן אדם X ובפעם הבאה שמישהו אחר יחבוט יעמוד בן אדם Y? אפשר לבחור לכל חובט מגיש או אפשר שיגיש מישהו שהוא דמות חזקה בכיתה את כל ההגשות. נמשיך לשחק ואגיד להם לשים לב לנקודה הזו אחרי מספר סיבובים אשאל האם יהיה שינוי לדעתם ולפי זה נמשיך לשחק או נפתח עוד את עניין ההגשה.

לסיכום:

למדתי ותרגלתי את המשחק עם התלמידים שלימדתי בהצמדה. הדבר היפה היה שלכולם הייתה היכרות מוקדמת עם המשחק, כך שנשארו יותר שיעורים לנסות לפתח אצלם משהו שונה ולראות איך הם מתנהלים. להפתעתי הרבה הילדים האלה פיתחו לי את החשיבה באותה מידה שאני פיתחתי להם (במידה והצלחתי). הם היו מאוד נרגשים מכל המהלכים שהצליחו והתאכזבו מאלו שלא. הייתה הרגשה של משחק אמיתי באוויר.

התלמידים והעבודה פיתחו אצלי כמה מחשבות:

* לפעמים הטקטיקה מתפתחת לבד תוך כדי המשחק. ברגע שמישהו מהמשחקים מעלה רעיון התלמידים עולים על הגל, מנסים דברים חדשים, ומחפשים תוך כדי המשחק דרך לשפר את המשחק עוד ועוד ולהגיע לתוצאה טובה יותר. כמובן שההצלחה של הקבוצה היריבה תורמת לכך בצורה משמעותית מאוד או שהיא מדרבנת ומוציאה מהקבוצה דרכים יצירתיות יותר להצליח או שהיא

מייאשת אותה וגורמת לה לוותר. לפעמים שום דבר גם לא יתפתח אם לא נעזור לזה. כאן אנחנו נכנסים ומנסים לעורר ולהראות שיש אפשרות לשחק אחרת או להראות שיש טקטיקה על ידי שאלות מנחות ודוגמאות.

העבודה גרמה לי לחפש סרטונים ומידע מעבר למה שאני מכירה וזה לימד אותי דברים חדשים גם על הספורט וגם על המשחק.

תוך כדי העבודה עלו אצלי רעיונות נוספים בקשר לאפשרויות לשיפור המשחק ולשימוש בטקטיקה. הבנתי שכתובת העבודות האלה מפתחת אצלי רעיונות חדשים וגורמת למוחי לפעול ולהוריד אבק מהגלגלים' שמאוד עצורים בשיעורים שאני יושבת ומקשיבה למרצה.

*הדבר המעניין שקרה הוא שחשבתי על איך הייתי רוצה שיגרמו לי לשפר או לשנות את ההישגים שלי ולתת תוצאה טובה יותר, ולא בדרך הרגילה והשגרתית. הכל בחיים אולי זה סוג של טקטיקה, השאלה איך אתה מלמד, איך אתה תופס את האנשים, איך אתה מתנהל או סוחף אנשים אחריו...